

ПАМ'ЯТКА

щодо правового статусу, прав та гарантій захисту викривача

Важливо!

Відповідно до абзацу 20 статті 1 Закону України «Про запобігання корупції»

- **викривач** – це фізична особа (громадянин України, іноземець, особа без громадянства), яка має переконання, що інформація є достовірною;
- повідомлення викривача має містити інформацію про факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», тобто такі фактичні дані, що підтверджують можливе вчинення правопорушення та можуть бути перевірені (зокрема, це відомості про: обставини правопорушення, місце і час його вчинення, особу, яка його вчинила, тощо);
- інформація стала відома викривачу у зв'язку з його трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням служби чи навчання, участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

Викривач має такі права:

- ❖ бути повідомленим про його права та обов'язки;
- ❖ на отримання інформації про стан та результати розгляду;
- ❖ подавати докази, давати пояснення, свідчення або відмовитися їх давати;
- ❖ на безоплатну правову допомогу у зв'язку із захистом прав викривача;
- ❖ на відшкодування витрат у зв'язку із захистом прав викривачів, витрат на адвоката та судовий збір;
- ❖ на конфіденційність та анонімність;
- ❖ на забезпечення безпеки щодо себе та близьких осіб, майна та житла у разі загрози життю і здоров'ю або на відмову від таких заходів;
- ❖ на винагороду;
- ❖ на отримання психологічної допомоги;
- ❖ на звільнення від юридичної відповідальності у визначених випадках.

Викривач має такі гарантії:

- ✓ захист трудових прав викривача (заборона звільнення чи примушення до звільнення, притягнення до дисциплінарної відповідальності, інших негативних заходів впливу (переведення, атестація, зміна умов праці, відмова у призначенні на вищу посаду, зменшення заробітної плати тощо) або загрози таких заходів впливу у зв'язку з повідомленням про корупцію);
- ✓ виплата заробітку за час вимушеного прогулу та грошових компенсацій за порушення його трудових прав.

Викривач може звернутися за захистом своїх прав до:

- ✓ уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції в установі (для забезпечення захисту від застосування негативних заходів впливу з боку керівника або роботодавця);
- ✓ Національного агентства з питань запобігання корупції (для забезпечення правового та іншого захисту, перевірки дотримання законодавства з питань захисту викривачів, внесення приписів з вимогою про усунення порушень трудових та інших прав викривача і притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні їхніх прав, у зв'язку з такими повідомленнями);
- ✓ правоохоронних органів (для захисту життя, житла, здоров'я та майна);
- ✓ центрів безоплатної правової допомоги (для отримання безоплатної вторинної правової допомоги);
- ✓ суду (для захисту своїх прав і свобод).

Підстава для вжиття заходів безпеки

ч. 1 ст. 20 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»

дані, що свідчать про наявність **реальної загрози** життю, здоров'ю, житлу і майну викривача (наявність усних чи письмових погроз, виявлення в процесі проведення негласних слідчих (розшукових) дій чи оперативно-розшукових заходів інформації про підготовку посягання на викривача тощо).

Привід для вжиття заходів безпеки

ч. 2 ст. 20 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»

- заява викривача або його близької особи; звернення керівника відповідного державного органу;
- отримання оперативної та іншої інформації про наявність загрози життю, здоров'ю, житлу та майну зазначених осіб.

Забезпечення безпеки у разі загрози життю, майну та житлу викривача

Заходи:

- Організаційно-технічні:
 - ❖ особиста охорона, охорона житла і майна
 - ❖ видача спеціальних засобів індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку
 - ❖ використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження
 - ❖ заміна документів та зміна зовнішності
 - ❖ зміна місця роботи або навчання з компенсацією різниці в зарплаті відповідно до законодавства
 - ❖ переселення в інше місце проживання
 - ❖ поміщення до дошкільної виховної установи або установи органів соціального захисту населення
- Правові:
 - ❖ забезпечення конфіденційності відомостей про особу
 - ❖ закритий судовий розгляд

Порядок отримання викривачем безоплатної вторинної правової допомоги

1. Викривач має право **на безоплатну вторинну правову допомогу** у зв'язку із захистом його прав.
2. Безоплатна вторинна правова допомога включає такі види правових послуг:
 - а) захист від обвинувачення;
 - б) здійснення представництва інтересів у судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами;
 - в) складення документів процесуального характеру.
3. Звернення про надання одного з вказаних видів правових послуг подається викривачем до Центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги за місцем фактичного його проживання.
4. Разом із зверненням про надання безоплатної вторинної правової допомоги викривач повинен подати документи, що підтверджують здійснення ним повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції».

5. Такими документами можуть бути, зокрема:
 - 1) копія відповіді органу (закладу, установи, організації або юридичної особи) на повідомлення (заяву, скаргу тощо) викривача;
 - 2) копія листа органу або юридичної особи про результати попередньої перевірки за повідомленням викривача про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції»;
 - 3) копія повідомлення НАЗК про початок досудового розслідування за участю викривача;
 - 4) копія повідомлення НАЗК про участь викривача у справі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією;
 - 5) витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань, до якого внесено відомості про заявника (викривача) у справі про корупційний злочин;
 - 6) інші документи, видані уповноваженими органами, які підтверджують, що особа є викривачем.

Єдиний номер контакт-центру системи безоплатної правової допомоги – **0 800 213 103** (цілодобово та безкоштовно в межах України зі стаціонарних та мобільних телефонів)